

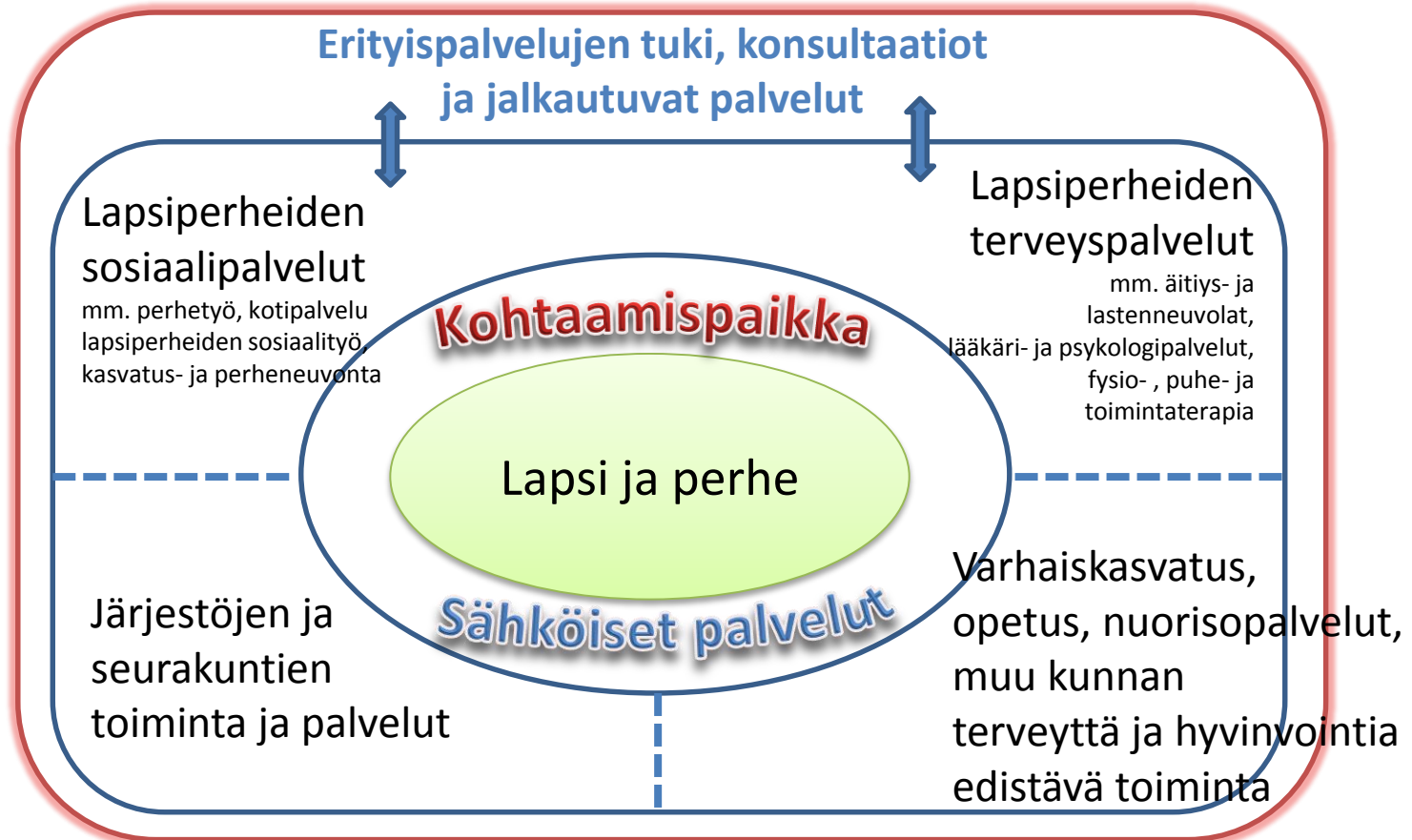
A photograph of four young children in an outdoor setting. One child in a blue cap and striped shirt is sitting on a red tricycle. Two other children, one in a white cap and red shirt, and another in a grey cap and dark blue shirt, are pushing the tricycle from behind. A fourth child in a blue shirt and blue cap is standing near a green metal fence in the background. The scene is brightly lit, suggesting a sunny day.

Pirkanmaan perhekeskustoimintamalli Ohjeita pilotointiin

Pirkanmaan LAPE Pippuri

Perhekeskustoimintamallin valtakunnalliset suuntaviivat

Perhekeskuksen toimijaverkosto

Perhekeskustoimintaa ohjaavat periaatteet

- Lapsen oikeudet
- Lapsi- ja perhelähtöisyys
- Lasten, nuorten, perheiden ja työntekijöiden osallisuus sekä vastavuoroinen kohtaaminen
- Perheen voimavarojen vahvistuminen
- Perheiden monimuotoisuuden huomioiminen
- Helppo palveluihin pääsy
- Nopea palvelutarpeen arviointi ja avun saanti, palvelujen jatkuvuus
- Vertaistuki ja yhteisöllisyys
- Osaamisen jatkuva vahvistuminen ja vaikuttavien menetelmien käyttö
- Kustannustietoisuus

Perhekeskustoimintaa säätelevää lainsäädäntöä

- Perustuslaki 731/1999
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014
- Terveystieteidenhuoltolaki 1326/2010
- Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011
- Varhaiskasvatustalaki 36/1973
- Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013
- Lastensuojelulaki 417/2007
- Nuorisolaki 1285/2016
- Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010
- Vastaanottolaki 746/2011
- Lisäksi Suomi ratifioinut kansainvälisiä sopimuksia, mm. Lapsen oikeuksien sopimus, Euroopan ihmisoikeussopimus, Istanbulin sopimus
- JNE.

Perhekeskustoiminnan valtakunnalliset tavoitteet

- Lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen
- Vanhempien tukeminen heidän kasvatustehtävässään
- Yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen
- Kohtaamispaikan tarjoaminen perheille
- Varhainen tuki lapsille ja perheille
- Kohdennetun, erityisen tuen tarjoaminen lapsille ja perheille

Perhekeskustoimintamalli Pirkanmaalla - tavoitetila 2020

Perhekeskustoimintamalli

- Lasten ja perheiden matalan kynnyksen **lähipalveluiden verkosto**
- **Kokonaisvaltaista, asiakaslähtöistä apua oikeaan aikaan**
- Tarvittava apu ja tuki tuodaan perheen **arkiympäristöihin**
- **Työntekijät liikkuvat**, eivät asiakkaat → vältetään ohjaamista palvelusta toiseen
- Verkostoidaan ja **sovitetaan yhteen** julkisia palveluita sekä järjestöjen, seurakuntien ja yksityisten yritysten toimintoja ja palveluita

Asiakas
on aina
oikealla
ovella.

Systeminen näkökulma perhekeskustoimintamallissa

- Kaikki lapsi- ja perhepalveluiden toimijat ovat osa samaa systeemiä, jonka keskiössä ovat lapsi ja hänen perheensä. Lapsi, perhe ja hänen arkiympäristönsä muodostavat oman systeeminsä → perhe ja palvelut liittyvät yhdeksi systeemiksi.
- Systeminen näkökulma on tapa tarkastella ihmistä ja ympäristöä kokonaisvaltaisena systeeminä, jossa kaikki vaikuttaa kaikkeen
- Systemisyys korostaa järjestelmän osien välisiä vuorovaikutussuhteita
- Ongelmien juurisyitä ei etsitä yksilöistä vaan ennemmin suhteista ja vuorovaikutuksesta
- Ammattilaisilla ei ole vastauksia ja ratkaisuja kaikkiin ongelmiin → ratkaisuja etsitään dialogisissa kohtaamisissa yhdessä asiakkaan kanssa

Perhekeskustoimintamalli Pirkanmaalla vuonna 2020?

Avainhenkilö Pirkanmaan perhekeskustoimintamallissa

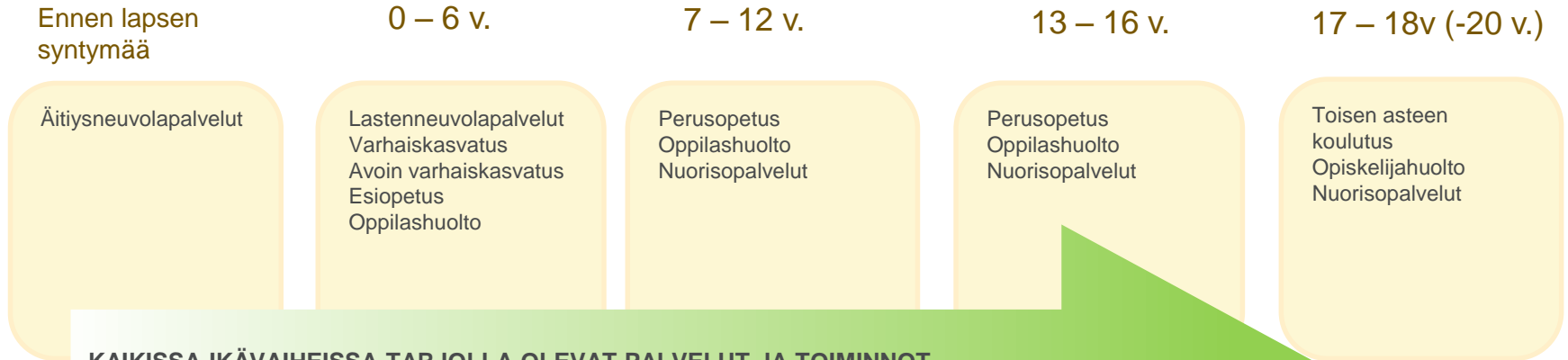
= Palvelujärjestelmäosaaja, verkostokoordinaattori, perhekeskusagentti?

- Uudenlaisen, verkostomaisen työskentelytavan muutosagentti ja yhteyshenkilö
- Ammattilaisen ohjaaja/työpari; voi pistäytyä myös asiakkaan prosessissa
- Tuntee ja hyödyntää rohkeasti virallista ja epävirallista verkostoa
- Perhekeskustoiminta-alueella useita avainhenkilöitä, myös erityis- ja vaativan tason palveluissa
- Avainhenkilö oman toimen ohella

Mitä lisäarvoa?

- Oikeat palvelut, toimijat ja verkostot oikea-aikaisesti
- Uuden perhekeskusmallin juurruttaminen maakuntaan
- Linkkinä eri toimijoiden ja hallinnonalojen välillä
- Vie viestiä asiakaspinnasta johdolle ja toisin päin → vahvistaa asiakkaiden osallisuutta

Perhekeskustoimintamallin palvelut ja toiminnot (luonnos)

KAIKISSA IKÄVAIHEISSA TARJOLLA OLEVAT PALVELUT JA TOIMINNOT

Kohtaamispaikka
Vertaistuki
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut
Vapaa-aikapalvelut
Kotipalvelu
Perhetyö
Suun terveydenhuolto
Lääkäripalvelut

Kasvatus- ja perheneuvonta
Fysio-, puhe- ja toimintaterapia
Psykologipalvelut
Perheoikeudelliset palvelut
Tukiperhe- ja tukihenkilötoiminta
Sosiaalityö
Ravitsemusterapia
Ehkäisyneuvonta

Järjestöjen muut toiminnot ja palvelut
Seurakunnan muut toiminnot ja palvelut
Yksityisen sektorin muut palvelut

Perhekeskustoimintamallin pilotointi

Ketterästi kokeillen kohti yhteistä toimintakulttuuria

- Kunnat, järjestöt ja seurakunnat pilotoivat perhekeskustoimintamallia kokonaisuudessaan tai osia siitä.
- Pilotit toteutetaan ketterän kehittämisen ajatuksella. Pilotin aikana toimintamallia/käytäntöä/palvelua/toimintaa arvioidaan jatkuvasti ja tehdään tarvittavia muutoksia.
- LAPE-hanke tarjoaa pilotoiville organisaatioille vahvaa tukea pilotointiin paikallisten tarpeiden mukaisesti ja jokaiselle pilotille nimetään oma projektikoordinaattori yhteyshenkilöksi Pippurin projektiryhmästä. Projektikoordinaattorit ovat pilottien käytettävissä pilotin suunnittelussa, arviointikriteerien määrittelyssä, pilotin käynnistämisyvaiheessa, tarvittavien verkostojen ja sidosryhmien kokoamisessa sekä pilotin seurannassa ja arvioinnissa.
- Eri pilotit ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään pilotoinnin aikana, mikä mahdollistaa yhteisen oppimisprosessin ja maakunnan yhteisen mallin syntyminen. Piloteille järjestetään yhteisiä foorumeita pilotoinnin aikana.
- Pilottien kokemuksia käsitellään pilotoivien organisaatioiden tapaamisissa ja kehittämistyöryhmissä, tuloksia vedetään yhteen sekä sovitaan tarvittavista muutoksista ja mallin laajentamisesta. Maakuntaan luodaan yhtenäinen toimintamalli, joka huomioi paikalliset erityistarpeet.
- Pilotoinnissa voidaan hyödyntää myös oppilaitosyhteistyötä (Tampereen yliopisto, TAMK).

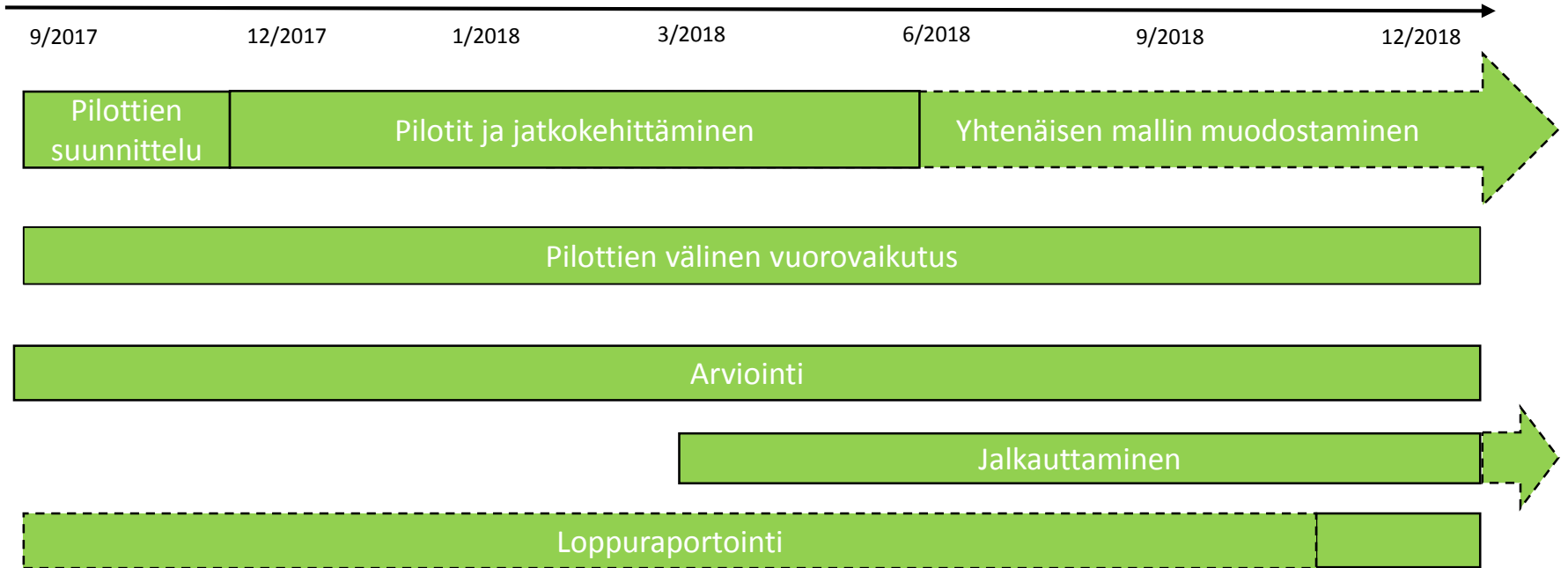
Perhekeskustoimintamallin pilotoinnin edellytykset:

1. Kaikki keskeiset toimijat sitoutuvat pilotointiin johto-, lähiesimies- ja työntekijätasolla
 - Kunta/kunnat: sivistyspalvelut, sosiaali- ja terveyspalvelut
 - Järjestöt ja seurakunta
 - Kela (jos pilottina perhekeskustoimintamallin kokonaisuus)
 - Huom! Kunnan LAPE-ryhmällä keskeinen rooli
2. Pilotin aloitus loppuvuoden 2017 aikana. Perhekeskustoimintamallin kokonaisuuden tai sen osa-alueen/-alueiden pilotointi erillisen suunnitelman mukaisesti.
3. Yhteyshenkilön nimeäminen
 - Yksittäistä osa-aluetta pilotoiva kunta nimeää yhteyshenkilön, joka vastaa perhekeskustoimintamallin kehittämisestä omassa kunnassaan sekä osallistuu LAPE-hankkeen järjestämiin työryhmiin, koulutuksiin ym.
 - Perhekeskustoimintamallin kokonaisuutta pilotoivilla alueilla yhteyshenkilöitä nimetään 3-4/pilotointialue eri sektoreilta, esim. sivistystoimesta, sote-palveluista, järjestöistä ja seurakunnasta.
4. Asiakkaiden osallisuus kehittämistyössä varmistetaan pilotin suunnittelu-, toimeenpano- ja arviointivaiheessa.
5. Pilotin toimijat sitoutuvat pilotin kaikissa vaiheissa tapahtuvaan arviointiin, esim. asiakaspalautteen ja työntekijöiden kokemusten systemaattinen kerääminen.
6. Pilotin toimijat tiedottavat pilotin etenemisestä pilotin työntekijöille, kuntalaisille, sidosryhmille ja LAPE-hankkeen muille toimijoille.
7. Pilotin toimijat jakavat pilotin aikana syntyvää materiaalia LAPE-hankkeen muille toimijoille.

Perhekeskustoimintamallin pilottikonaisuus (elementit luodaan viimeistään pilotin aikana)

1. Asiakasosallisuuden ja tarveperustaisen kehittämisen rakenteet
2. Rakenteet organisaatio-/sektori-/yksikkörajat ylittävälle yhteistyölle
3. Työntekijöiden roolien määrittely, vastuu-/omatyöntekijäisyys
4. Verkostojohtamisen rakenteet
5. Luo luottamusta, suojele lasta -verkkokoulutuksen laaja käyttöönotto ja toimintatavan juurruttaminen
6. Nopean avun saamisen väylät (Pyydä apua -nappi, palveluohjaus tms.)
7. Kohtaamispaikka
8. Verkostokoordinaattorit/perhekeskusagentit/avainhenkilöt (3/kunta)
9. Vanhemmuuden ja parisuhteen tuki osana perhekeskustoimintamallia
10. Eropalvelut (palvelupolun pilotointi)
11. Ehkäisevän väkivaltatyön toimintamallin käyttöönotto
12. Lapset puheeksi -toimintamallin käyttöönotto
13. Maahanmuuttajataustaisten ja monikulttuuristen asiakkaiden erityistarpeiden huomioiminen peruspalveluissa
14. Yhteistyörakenteet muihin palveluihin:
 - Erityis- ja vaativan tason palvelut
 - Aikuisten palvelut
15. Sähköiset palvelut: osallistuminen maakunnalliseen sähköisten palveluiden kehittämiseen

Pilotoinnin aikataulu

Pilotoinnin suunnittelu ja käynnistäminen

- Pilotointisuunnitelma laaditaan yhdessä projektikoordinaattoreiden kanssa yhteiseen pohjaan
- Suunnitelmaan kuvataan seuraavat tiedot:
 - Yhteystiedot
 - Lähtötilanne
 - Pilotin tavoitteet ja toteutus
 - Pilottien välinen yhteistyö
 - Pilotin seuranta ja arviointi
- Pilottien yhteyshenkilöiksi nimetyt projektikoordinaattorit sopivat pilotin suunnitteluun yhteisen tapaamisen pilotoivien organisaatioiden kanssa
- Perhekeskustoimintamallin kokonaisuutta pilotoiville organisaatioille järjestetään yhteinen kick off -tilaisuus 27.11.2017 klo 9-11.30
- Toimintamallin yksittäisiä osakokonaisuuksia pilotoiville organisaatioille järjestetään omia tilaisuuksia, joiden ajankohdat sovitaan myöhemmin.

Perhekeskustoimintamallin ABC

- **Asiakas**
 - Perhekeskustoimintamallin asiakkaita ovat lähtökohtaisesti kaikki perhekeskusalueella asuvat alle 18-vuotiaat lapset ja nuoret perheineen ja läheisineen.
- **”Avainhenkilömalli”**
 - Avainhenkilöt/perhekeskusagentit ovat perhekeskusalueella asiakastyötä tekeviä henkilöitä, jotka oman toimen ohella toimivat perhekeskustoimintamallin erityisasiantuntijoina, tukevat ja kouluttavat muita perhekeskustoimintamallin työntekijöitä sekä koordinoivat perhekeskustoimintamallin verkostoja.
- **Integraatio**
 - Horisontaalinen integraatio = perhekeskustoimintamallin toimijoiden välinen saumaton yhteistyö, jonka avulla asiakkaalle muodostuu yhtenäinen palvelupolku
 - Vertikaalinen integraatio = perhekeskustoimintamallin sekä erityis- ja vaativan tason palveluiden välinen saumaton yhteistyö, jonka avulla asiakkaalle muodostuu yhtenäinen palvelupolku
- **Kohtaamispaikka**
 - Lasten, nuorten ja perheiden avoin kokoontumispaikka, jossa he voivat tavata toisia lapsia/nuoria/perheitä ja osallistua vertaistoimintaan. Kohtaamispaikassa on tarjolla myös erilaisia hyvinvointipalveluja (julkinen, yksityinen, kolmas sektori ja seurakunta), esim. ”jalkautuvina palveluina”. Perhekeskusalueella voi olla yksi tai useampia kohtaamispaikkoja.
- **Liikkuva palvelu**
 - = ”Jalkautuva palvelu”, palvelua tarjotaan yhtenä tai useampana päivänä viikossa muualla kuin palvelun päätoimipisteessä. Esim. neuvolan terveydenhoitajan vastaanotto kohtaamispaikassa 1 krt/vko.

- **Lähipalvelu**
 - Palvelu, jota tarjotaan lähellä asiakkaan arkiympäristöä joko fyysisesti tai sähköisesti. Lähipalvelu voi toteutua myös ns. liikkuvana palveluna.
- **Perhekeskusalue**
 - Alue, jolle perhekeskustoimintamalli hallinnollisesti rakentuu.
- **Perhekeskustoimintamalli**
 - Lasten ja perheiden palveluiden verkostomainen kokonaisuus, jonka keskiössä ovat lapsi/nuori sekä hänen perheensä ja läheisverkostonsa.
- **Pilotti**
 - Ketterä kokeilu, jonka aikana testataan jonkin toimintamallin sopivuutta tietyllä alueella ja tietyssä kohderyhmässä.
- **Systeminen näkökulma perhekeskustoimintamallissa**
 - Tapa tarkastella ihmistä ja ympäristöä kokonaisvaltaisena systeeminä, jossa kaikki vaikuttaa kaikkeen.